

Удот В.Ф.
аспірант,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВЗАЄМОДІЇ З РОДИНАМИ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Зміст підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти включає в себе кілька блоків (цільовий, методологічний, змістовий, процесуальний, результативний), які тісно взаємопов'язані й у результаті взаємодії забезпечують досягнення певного рівня підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з РУБД. Слід зазначити, що проблема підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з РУБД вирішується на основі різних методологічних підходів. Зауважимо, що термін «підхід» трактується, як «сукупність організаційно-педагогічних, психолого-педагогічних та педагогіко-методологічних впливів на студента, завдяки специфіці яких забезпечується ефективність його успішного навчання, виховання та розвитку, а в цілому – підготовка його як сучасного фахівця і громадянина» [2, с. 73].

Методологія науки розкривається через специфічні відносно самостійні підходи. Для нашого дослідження поняття методологічних підходів важливе у такому трактуванні: «Методологічні підходи – це провідні, цілеспрямовані та систематичні шляхи, згідно з якими необхідно здійснювати формування у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти готовності до взаємодії з родинами учасників бойових дій, результатом застосування яких є підвищення ефективності навчання».

Вчені у своїх дослідженнях, які стосуються підготовки педагогічних фахівців, по різному підходять до визначення методологічних підходів. Так, наприклад, Сорока О. В. виділяє системний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, професіографічний [5, с. 232]. Буднік О. Б. основними складовими методологічного блоку вважає такі підходи: міждисциплінарний, синергетичний, соціосистемний, аксіологічний, культурологічний, суб'єктно-діяльнісний, структурно-функціональний [1, с. 225]. Системний, аксіологічний, особистісний, компетентнісний, культурологічний, суб'єктивний, діяльнісний, акмеологічний, антропоцентричний, синергетичний підходи в своєму дослідженні використовує Фрицюк В. А. [6, с. 309]. Ковальчук В. А. [3, с. 238], в свою чергу, доповнює вищеперераховані підходи цивілізаційно-середовищним, діяльнісним та задачним.

Основний акцент у змісті підготовки майбутнього вихователя до взаємодії з родинами учасників бойових дій ми робимо на аксіологічному, діяльнісному, компетентнісному, особистісно орієнтованому та системному підходах.

Аксіологічний підхід передбачає вивчення ціннісних орієнтацій студентів у контексті професійної підготовки до окресленого виду діяльності, аналіз соціально-педагогічного процесу засобом ціннісно-змістового ставлення вчителя до особистісних якостей і підпорядкування змісту педагогічної освіти найвищим духовним ідеалам. У педагогіці аксіологічний підхід розглядається як система норм, правил, ідеалів, цінностей, що регулює взаємодію в

педагогічній сфері і впливає на становлення системи відносин. Основоположним у цьому підході є визначений регулятор – ціннісне ставлення людини в її багатосторонніх зв'язках зі світом, з іншими людьми. Отже, аксіологічний підхід органічно пов'язаний із гуманістичною педагогікою, оскільки людина в ній розглядається як найвища цінність.

Діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до взаємодії з родинними учасниками бойових дій реалізується через навчальну діяльність її суб'єктів з метою оволодіння знаннями, вміннями, навичками відповідно до професійної спрямованості. Даний підхід передбачає таку організацію навчання і виховання, за якої майбутній педагог діє з позиції активного суб'єкта пізнання, у якого цілеспрямовано формуються навчальні вміння стосовно педагогічної взаємодії, планування етапів взаємодії, її виконання та регулювання.

Компетентнісний підхід у підготовці фахівців передбачає не просту трансляцію знань, умінь і навичок, а формування у майбутніх педагогів професійної компетентності. Даний підхід орієнтований на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей, необхідних знань і умінь студентів, особистісний саморозвиток.

У сучасних науково-педагогічних дослідженнях компетентнісний підхід реалізується як:

- методологія, що обґрунтовує освіту задля базових методологічних компетенцій особистості як основи для її подальшого саморозвитку;
- одне з концептуальних положень забезпечення єдиного соціального простору та оновлення змісту освіти в сучасних умовах;
- узагальнена умова здатності людини ефективно діяти за межами навчальних сюжетів і навчальних ситуацій;
- сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу та оцінки освітніх результатів;
- спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових і базових компетентностей.

В основу *особистісно орієнтованого* підходу до підготовки майбутніх вихователів, ми вкладаємо формування особистісних та професійних якостей майбутнього педагога з необхідністю залучати його до активного пізнання в процесі підготовки до взаємодії з РУБД.

Особистісно-орієнтований підхід у професійній підготовці є формою взаємодії викладача та студента, у процесі якого викладач навчає формам, методам та засобам взаємодії, формуючи індивідуальний стиль професійної діяльності. Основні ідеї особистісно орієнтованого підходу сформульовано у вигляді таких положень:

- забезпечення розвитку особистості через її діяльність;
- єдність взаємозв'язку та взаємопереходу особистісної та предметної сторін діяльності;
- урахування та підпорядкування освіти на кожному рівні розвитку особистості її інтересам і здібностям;
- формування уявлення про діяльність як таку, що є особистісно значущою [4, с. 117-118].

Відповідно до предмету нашого дослідження, *системний підхід* реалізується у вивченні особливостей, проблем та потреб родин учасників бойових дій та професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах взаємодії. У різних галузях сучасних знань більшість об'єктів розглядаються як великі системи і їх вивчення здійснюється на основі аналізу комбінаторних зв'язків і явищ, взаємодії частин і цілого, особливостей функціонування.

Інтерпретуючи результати досліджень Ковальчук В. А. [3, с. 107], ми визначаємо, що системний підхід у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до взаємодії з РУБД означає:

- розробку методологічної основи її структури і функціонування;
- дослідження системоутворювальних факторів підготовки студентів до взаємодії з РУБД;
- вивчення системних особистісних якостей особистості, елементів цілісної системи професійних компетенцій майбутніх вихователів;
- моделювання професійної підготовки, орієнтованої на формування гармонійно розвиненої особистості;
- розробка дослідно-експериментальної моделі професійної підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з РУБД;
- використання результатів у практиці навчальних закладів.

Отже, на основі опрацювання психолого-педагогічної літератури нами виокремлено методологічні підходи у професійній підготовці майбутніх вихователів до взаємодії з РУБД – аксіологічний, діяльнісний, компетентнісний, особистісно орієнтований та системний. Дані підходи були покладені в основу авторської системи підготовки студентів спеціальності «Дошкільна освіта» до зазначеного виду діяльності. На нашу думку, виокремлені підходи є визначальними та взаємозалежними, а також такими, що мають рівноцінний вплив на весь процес підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з РУБД.

Список використаних джерел:

1. Буднік О. Б. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності: дис. док. пед. наук: 13.00.04 / Олена Богданівна Буднік. – Житомир, 2015. – 552 с.
2. Галузинський В. Г. Основи педагогіки та психології вищої школи / В. Г. Галузинський, М. Б. Євтух. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – С. 73.
3. Ковальчук В. А. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем: дис. док. пед. наук: 13.00.04 / Валентина Антонівна Ковальчук. – Житомир, 2016. – 514 с.
4. Морська Л. І. Теоретико-методичні основи підготовки учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності: дис. д-ра. пед. наук: спец. 13.00.04; 13.00.02 / Лілія Іванівна Морська. – Тернопіль, 2008. – 522 с.
5. Сорока О. В. Підготовка фахівців філологічних спеціальностей до реалізації технологій кооперативного навчання у професійній діяльності: дис. док. пед. наук: 13.00.04 / Ольга Вікторівна Сорока. – Тернопіль, 2016. – 534 с.
6. Фрицюк В. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку: дис. док. пед. наук: 13.00.04 / Валентина Анатоліївна Фрицюк. – Вінниця, 2017. – 532 с.